

KOSMICKÉ ROZHLEDY

VĚSTNÍK ČESKÉ ASTRONOMICKÉ SPOLEČNOSTI

Číslo 5/2010
Ročník 48

www.astro.cz

Samostatně neprodejná příloha časopisu Astropis

Obsah

Cena Františka Nušla za rok 2010	2
Cena Littera Astronomica 2010 Petru Kulhánkovi	6
Zápis řádného jednání VV ČAS 15. 9. 2010	7
Zápis řádného jednání VV ČAS 13. 10. 2010	10
Akce	12

V průběhu ledna a února 2011 oslaví významná životní jubilea tyto členové ČAS:

50 let	Bc. Hana Houzarová, Třebíč Ing. Věra Bartáková, Rumburk
55 let	Ing. Ivan Tholt, Partizánska Lupča Ing. Zdeněk Dlabáček, Praha Zdeněk Soldát, Sezimovo Ústí
65 let	Mgr. Pavel Najser, Praha
76 let	Josef Čekal, Jindřichův Hradec Ing. Milan Štastný, CSc., Třebíč Dr. Luboš Kohoutek, CSc., Hamburg Petr Jílek, Praha
77 let	Ing. Pavel Příhoda, Praha
80 let	RNDr. Ladislav Sehnal, DrSc., Ondřejov
82 let	PhDr. Zdeněk Pokorný, Praha
83 let	Josef Straka, Praha
87 let	Ing. Rostislav Weber, Praha
90 let	Ing. Rudolf Srbený, Praha

ČAS přeje jubilantům vše nejlepší!

Na obálce: Luboš Kohoutek přebírá Nušlovu cenu za rok 2010. Foto: Akademie věd ČR.

KOSMICKÉ ROZHLEDY

Věstník České
astronomické společnosti

Ročník 48
Číslo 5/2010

Vydává
Česká astronomická
společnost
IČO 00444537

Redakční rada
Petr Sobotka
Jan Vondrák
Pavel Suchan
Lenka Soumarová
Lumír Honzík
Radek Dřevěný
Marcel Bělík
Miloš Podařil
Vladislav Slezák

Adresa redakce
Kosmické rozhledy
Sekretariát ČAS
Astronomický ústav AV ČR
Fričova 298
251 65 Ondřejov
e-mail: cas@astro.cz

**Grafická úprava
a jazykové korektury**
redakce Astropisu

Tisk
Apolys s.r.o., Praha 9

Distribuce
Adlex systém

ISSN 0231-8156

*Samostatně neprodejná
příloha časopisu Astropis*

Cena Františka Nušla za rok 2010

Česká astronomická společnost ocenila Nušlovou cenou za rok 2010 RNDr. Luboše Kohoutka, CSc. Slavnostní předání ceny proběhlo v budově Akademie věd v Praze 1, Národní 3 ve středu 3. 11. 2010 v 17:00. Následovala laureátská přednáška „Země z pohledu astronoma“. Po předání proběhla za velkého zájmu autogramiáda – knihu „Země z pohledu astronoma“ si mohli zájemci zakoupit přímo během autogramiády. Kdo na předání ceny nebyl, sice přišel o osobní prožitek, ale může si dodatečně videozáznam předání ceny i laureátské přednášky prohlédnout v archivu přednášek na stránkách www.tydenvedy.cz.

Anotace přednášky: Pohled na Zemi ve starověku, středověku a v současné astronomii. Slunce a jeho postavení v Mléčné dráze; jiné galaxie. Další planetární soustavy, jejich vznik, hledání exoplanet. Definice živé hmoty a život na Zemi. Pravděpodobnost života mimo Zemi a otázka spojení s jinými civilizacemi. Podmínky pro život na Zemi a jejich uchování: ohrožení z kosmu a ohrožení lidskou činností. Hlavní následky lidské (antropogenní) činnosti. Nutnost ochrany životních podmínek na Zemi.

Nušlova cena České astronomické společnosti je nejvyšší ocenění, které uděluje ČAS badatelům, kteří se svým celoživotním dílem obzvláště zasloužili o rozvoj astronomie. Je pojmenována po dlouholetém předsedovi ČAS Prof. Františku Nušlovi. Česká astronomická společnost obnovila její udělování po padesátileté přestávce v r. 1999. Prof. PhDr. František Nušl (3. 12. 1867 – 17. 9. 1951) byl v letech 1922–1947 předsedou tehdejší Československé astronomické společnosti. V letech 1924–1938 byl ředitelem státní hvězdárny.

RNDr. Luboš Kohoutek, CSc.

Luboš Kohoutek se narodil 29. ledna 1935 v Zábřehu na Moravě v rodině středoškolského učitele. Už během středoškolských studií v Brně se začal aktivně zabývat astronomií jako jeden z nejmladších členů tehdejší Československé astronomické společnosti. Po maturitě na Gymnáziu v Brně-Husovicích studoval fyziku na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity v Brně (1953–56) a posléze astronomii na Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy v Praze (1956–58), kde studium ukončil státními zkouškami a obhajobou diplomové práce.

Už během studií v Brně se stal spoluzakladatelem tradice čs. expedic k pozorování meteorů, které organizoval prostřednictvím meteorické sekce Lidové hvězdárny v Brně a téže sekce Československé astronomické společnosti od r. 1953. Zasloužil se rozhodující měrou o to, že výsledky těchto pozorování byly publikovány v mezinárodních vědeckých časopisech. Jeho práce z r. 1958 o efektech ovlivňujících pozorování teleskopických meteorů získala I. cenu v celostátní soutěži vysokoškolských vědeckých prací. Zabýval se dále sledováním pravidelných meteorických rojů vizuálně, fotograficky, teleskopicky i radarem, přičemž objevil mimořádný meteorický roj alfa-Lyrid. Jeho originálním příspěvkem bylo též nalezení všech meteorů, jež byly mimovolně zaznamenány v rozsáhlé Palomarské fotografické přehlídce oblohy (POSS).

Jako vynikající student nastoupil ihned po promoci do interní vědecké aspirantury v Astronomickém ústavu ČSAV v Praze, kde se jeho školitelem stal tehdejší vedoucí stelárního oddělení doc. RNDr. Luboš Perek, DrSc., Dr. h.c. Po získání vědecké hodnosti CSc. v oboru matematicko-fyzikálních věd na základě výzkumu planetárních mlhovin pracoval pak

v témže ústavu od r. 1962 jako vědecký pracovník. Se svým školitelem publikovali v r. 1967 první generální *Katalog planetárních mlhovin*, který vzbudil velkou pozornost v celém světě a je dosud vůbec nejcitovanějším dílem českých astronomů (zatím 649 citací).

Dr. Kohoutek na tomto základě navázal pracovní kontakty zejména s observatoří v Hamburku, kde byla tehdy instalována největší Schmidtova komora v Evropě, potřebná pro pořizování přehlídkových snímků planetárních mlhovin. Po sovětské invazi se v r. 1970 nevrátil z dlouhodobé stáže v Hamburku do vlasti a získal ihned stálé místo vědeckého pracovníka na této prestižní německé observatoři.

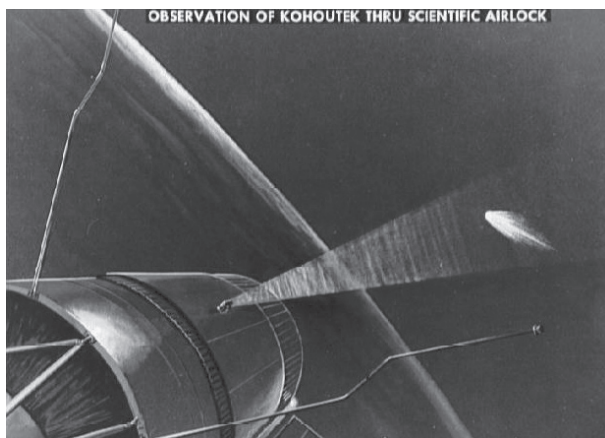
Od r. 1959 až dosud se věnuje především výzkumu planetárních mlhovin, mj. proto, že jde o jasné a tedy snadno pozorovatelné objekty prakticky napříč naší Galaxií, takže slouží jako milníky při určování vzdáleností a tím i struktury Mléčné dráhy. Z toho důvodu vypracoval původní metodu určování vzdáleností těchto mlhovin a přispěl také k objevu, že jádra planetárních mlhovin jsou velmi často těsnými dvojhvězdami. Planetární mlhoviny ostatně patří k nejfotogeničtějším objektům, které dokáže zobrazit Hubbleův kosmický teleskop. Jako poslední snímek, který pořídila kamera WFPC2 HST 4. května 2009 před skončením své zdařilé šestnáctileté činnosti, byla vybrána fotogenická planetární mlhovina Kohoutek 4-55 (Cyg, vzdálenost 1,4 kpc), kterou dr. Kohoutek při svých systematických přehlídkách objevil.

Při své hlavní činnosti – objevování a systematické klasifikaci planetárních mlhovin, určování jejich vzdáleností a fyzikálních parametrů – objevil na širokouhlých snímcích díky své pečlivosti a vytrvalosti navíc 75 planetek a 5 komet, z nichž kometa *Kohoutek 1973 E1* mu přinesla světovou proslulost. Nalezl ji plných 9 měsíců před průchodem přísluním a astronomové proto měli možnost se na tuto událost přístrojově dobře připravit. Byla to také první kometa zkoumaná z kosmu astronauty americké kosmické laboratoře *Skylab*. Stala se zároveň jednou z nejjasnějších komet 20. století, takže znamenala přelom v kometárním výzkumu.

V druhé polovině r. 1973 a po celý rok 1974 se tak L. Kohoutek stal mezinárodní mediální hvězdou, což mělo pozoruhodný důsledek, že mu tehdejší čs. režim povolil opět soukromě

navštěvovat Československo, i když za podmínky, že nebude vystupovat veřejně.

Jeho objev pěti komet nepřišel náhodou, ale právě díky mimořádné pečlivosti a vytrvalosti v pozorování a ve využití všech údajů zaznamenaných na snímcích. Dr. Kohoutek využil znamenitě práva objevitele navrhnout pojmeno-

*Kosmická stanice Skylab sleduje Kohoutkovu kometu.
Foto: archiv NASA*

vání planetek, neboť díky jeho mezinárodní autoritě se zcela výjimečně dostala na oblohu jména českých osobností z politické sféry: *Masaryk* (planetka č. 1841) a *Palach* (1834). Kohoutek též pojmenoval např. planetky *Hus* (1840), *Komensky* (1861), *Neruda* (1875), *Capek* (1931), *Smetana* (2047), *Dvorak* (2055), *Janacek* (2073), *Martinuboh* (3081), *Lubos Perek* (2900), *Moravia* (1901), atd. (viz též webová adresa: planetky.astro.cz).

V dalších letech se dr. Kohoutek věnoval zejména pozorování planetárních mlhovin na nových observatořích s příznivým klimatem ve Španělsku na *Calar Alto* a na *Evropské jižní observatoři* (ESO) na *La Silla* v Chile. Stal se tak vůbec prvním čs. astronomem, jenž měl možnost soustavně využívat výjimečných pozorovacích podmínek ve vysokohorské poušti Atacama na přístrojích nové generace. Díky tomu získal v letech 1974–2003 během více než 220 pozorovacích nocí jedinečný pozorovací materiál o planetárních mlhovinách pro severní i jižní oblohu a ten průběžně zpracovával, aby mu současně sloužil jako podklad pro jeho stěžejní životní dílo, jímž se stalo *II. vydání Katalogu planetárních mlhovin*, které obsahuje homogenní údaje o více než 1 500 objektech tohoto typu. Dva svazky Katalogu vydal péčí Hamburské hvězdárny v r. 2001 těsně po formálním odchodu na odpočinek.

Navzdory penzionování je dr. Kohoutek ve své vědecké práci stále aktivní. Publikační činnost dr. Kohoutka je úctyhodná. Vydal až dosud 224 vědeckých prací v mezinárodních vědeckých časopisech. Tyto práce byly dosud citovány více než 1 780krát (Hirschův index $H=19$). Jeho někdejší školitel doc. L. Perek shrnul v r. 2008 Kohoutkovy celoživotní vědecké výsledky takto:

„Co nejen doplňuje, ale přesahuje rámec činnosti českých astronomů na ESO v Chile je konečný, třetí svazek Kohoutkových výsledků uveřejněný v *Pojednáních observatoře v Hamburku v letech 2003-2008*. Dílo zahrnuje výsledky stovek pozorovacích nocí u 5 dalekohledů na 3 observatořích v Chile, ve Španělsku a v Izraeli. Luboš Kohoutek věnoval této práci neuvěřitelných 45 let od r. 1963 do 2008, objevil řadu nových proměnných hvězd, několik nových planetárních mlhovin, provedl desítky tisíc fotometrických měření, prohlédl 8 000 obrazů na 7 000 deskách z observatoří v Jižní Africe a na Novém Zélandu, změřil souřadnice 1 500 pozorovaných a srovnávacích hvězd. To vše systematicky zpracoval a uveřejnil na více než 300 stranách.“

V době tzv. normalizace zejména po r. 1973 byl spolehlivým prostředníkem mezi svobodným světem a českými astronomy doma. Také proto jej v roce 1995 zvolil sjezd České astronomické společnosti čestným členem. Dr. Kohoutek je rovněž dlouholetým (od r. 1964) členem *Mezinárodní astronomické unie* (IAU). Stal se v pořadí druhým českým astronomem v historii, po němž byla na návrh Mezinárodní komise pro nomenklaturu planetek při IAU pojmenována planetka (č. 1850), s tímto zdůvodněním:

Planetka (1850) Kohoutek, objevitel: K. Reinmuth, datum objevu: 23. 3. 1942, místo objevu: Heidelberg, základní označení: 1942 EN. *Pojmenována na počest českého astronoma Luboše Kohoutka (nar. 1935), pracujícího na observatoři v Hamburku-Bergedorfu od r. 1969. Kohoutek významně přispěl k našim znalostem planetárních mlhovin a hvězd s emisními čarami a je rovněž všeobecně znám jako objevitel a pozorovatel komet a planetek.*

V r. 2004 se stal držitelem *Ceny Patria* (Unipetrol, a.s.), již uděluje nadace Česká hlava občanu ČR nebo osobě, která má nebo měla českou či československou státní příslušnost,

jejíž mimořádný počín v oblasti základního nebo aplikovaného výzkumu či v oblasti technologických inovací nebo jejíž odborné či manažerské kvality se úspěšně prosadily v zahraničí v posledních několika letech. O vztahu dr. Kohoutka k České astronomické společnosti snad nejlépe svědčí, že polovinu peněžní částky spjaté s touto odměnou daroval České astronomické společnosti.

V r. 2005 obdržel při příležitosti svých sedmdesátin čestné občanství rodného města Zábřeh. Luboš Kohoutek je ženatý a má tři dcery. Se svou ženou Christiane žije v Hamburku, kam odešel v roce 1970 do emigrace. Často však navštěvuje svou vlast a spolupracuje s našimi mladými astronomy. V r. 2007 publikoval v nakladatelství Aldebaran knížku „Země z pohledu astronoma“, v níž se zamýšlí nad kritickým stavem naší planety a riziky budoucí existence lidstva z kosmického hlediska.

Cena Littera Astronomica 2010 Petru Kulhánekovi

Česká astronomická společnost ocenila cenou Littera Astronomica za rok 2010 astrofyzika, vysokoškolského pedagoga a popularizátora astronomie Prof. RNDr. Petra Kulhána, CSc. z Elektrotechnické fakulty ČVUT v Praze. Slavnostní předání ceny proběhlo v pátek 22. října 2010 od 17:00 na 20. Podzimním knižním veletrhu v Kulturním domě Ostrov v Havlíčkově Brodu. Laureát zde od 17:15 přednesl přednášku na téma „Jak vnímáme Vesmír v roce 2010?“ Přednáška byla velice zajímavá a aktuální a byla hojně navštívena.

Cena **Littera Astronomica** České astronomické společnosti je určena k ocenění osobnosti, která svým literárním dílem významně přispěla k popularizaci astronomie u nás. Littera Astronomica byla poprvé udělena v roce 2002 a jejími držiteli se dosud stali Doc. RNDr. Josip Kleczek, DrSc. z Astronomického ústavu AV ČR, RNDr. Jiří Grygar, CSc. z Fyzikálního ústavu AV ČR, Ing. Antonín Růkl z Hvězdárny a planetária hl. m. Prahy, Ing. Pavel Příhoda z Hvězdárny a planetária hl. m. Prahy, RNDr. Oldřich Hlad z Hvězdárny a planetária hl. m. Prahy, Doc. RNDr. Zdeněk Mikulášek, CSc. z Masarykovy univerzity v Brně a Mgr. Antonín Vítek, CSc. z Akademie věd ČR. Cenu dotuje knihkupectví Kanzelsberger, a.s. a Společnost Astropis.

Prof. RNDr. Petr Kulhánek, CSc.

Prof. RNDr. Petr Kulhánek, CSc. se narodil 9. ledna roku 1959 v Praze. V roce 1983 dokončil studia na Katedře matematické fyziky na Matematicko-fyzikální fakultě UK. Aspiranturu na téma urychlovače plazmatu dokončil v roce 1987. Od roku 1996 působí na katedře fyziky Elektrotechnické fakulty ČVUT v Praze, od roku 2005 jako profesor aplikované fyziky. Pod jeho vedením zde absolvovala řada studentů magisterského i doktorandského studia. Zabývá se numerickými simulacemi, teorií plazmatu, zejména vlnami v plazmatu, turbulencemi, nestabilitami a helikálními strukturami. Zde mimo jiné koordinuje vývoj programového balíku PIC sloužícímu ke studiu jevů v plazmatu cestou numerických simulací. Byl členem oborové rady GA AVČR Fyzika Země a vesmíru a nyní je členem Rady Centra teoretické astrofyziky AV ČR, redakčních rad 4 fyzikálních časopisů (Československý časopis pro fyziku, Astropis a další), Rad pro doktorská studia na MFF UK, FEL ČVUT a Západočeské univerzity. Je členem České astronomické společnosti a zakladatelem sdružení Aldebaran Group for Astrophysics. Podílí se na řešení řady grantů GAČR, GAAV a MŠMT.

Předseda ČAS Ing. Jan Vondrák, DrSc. předává cenu Littera Astronomica Prof. Petru Kulhánkovi, CSc. Foto: Miloš Podařil.

Od mládí úzce spolupracuje se Štefánikovou hvězdárnou v Praze na Petříně, kde nejdříve coby student působil jako demonstrátor. Je autorem mnoha skript a odborných publikací. Pod jeho vedením se uskutečnila řada expedic za pozorováním plazmatu ve sluneční koróně a v horních vrstvách atmosféry planety Země.

Vedle své rozsáhlé vědecké a pedagogické činnosti (vyučuje fyziku, astrofyziku a teorii plazmatu na Fakultě elektrotechnické a Fakultě jaderné a fyzikálně inženýrské ČVUT v Praze a na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého v Olomouci) je i aktivním popularizátorem astronomie. Publikoval velké množství popularizačních článků v tištěných i elektronických médiích a je častým hostem popularizačních pořadů. Je spoluautorem knih *Letem světem* – 2006 a *Hvězdy, planety, magnety* – Mladá fronta, Praha 2007. Pod jeho vedením vyšla již třetí kniha řady *Astronomie a fyzika na přelomu tisíciletí I a II* (2004, 2005) a *Astronomie a fyzika – nové obzory* (2010). Výběr nejzajímavějších aktualit ze světa astronomie, fyziky a astrofyziky pod jeho vedením vychází již osmý rok téměř každý týden na stránkách serveru www.aldebaran.cz, jednom z nejlépe ceněných webů píšících u nás o vědě. Pronesl nespočet přednášek a je autorem a spoluautorem mnoha výstav.

Společnost | Zápis řádného jednání Výkonného výboru ČAS

Petr Sobotka

Jednání se konalo 15. září 2010 od 13:00 v Astronomickém ústavu AV ČR v Praze na Spořilově. Přítomni: Marcel Bělík, Radek Dřevěný, Lumír Honzík, Miloš Podařil, Vladislav Slezák, Petr Sobotka, Lenka Soumarová, Pavel Suchan, Jan Vondrák, revizor: Martin Černický, hosté: na část jednání Jakub Rozehnal, Alena Šolcová, Miroslav Šulc.

• **Kontrola zápisu z 23. 6. 2010.** Řada bodů minulého zápisu je i samostatnými body současného zasedání, proto budou zmíněny dále. Zahajský a Černický zatím nenašli společný čas na návrhy změn řádů ČAS, popř. jejich sjednocení. Úkol trvá. Stránka o konci světa 2012 byla doplněna o články Vondráka a Šulce a bude dále průběžně doplňována ve spolupráci s klubem Sisyfos. Bělík seznámil VV se stanoviskem majitele dalekohledu na Caral Alto a podmínkami případné rekonstrukce a následného pozorování s dalekohledem. Na projekt by bylo třeba sehnat peníze z externích zdrojů/grantů, protože jde řádově o miliony korun.

• **Hosté na VV.** *Jakub Rozehnal* (vedoucí Štefánikovy hvězdárny v Praze) informoval o předání elektronické podoby historického společného archivu ČAS a Štefánikovy hvězdárny tajemníkovi ČAS P. Sobotkovi. Archiv je naskenován na DVD díky bývalému řediteli hvězdárny O. Hladovi. Bohužel není znám rozsah, jaká část archivu již je neskenována. VV hledá zájemce, který by archiv prostudoval. Rozehnal navrhuje spolupráci na problematice „konce světa 2012“, Štefánikova hvězdárna plánuje výstavu k tématu. VV se spoluprací souhlasí. Počátkem roku došlo rezignací Jana Koláře k omezení činnosti Přístrojové a optické skupiny Pražské pobočky ČAS, která se scházela na Štefánikově hvězdárně. VV vyzývá k začlenění skupiny do stávajících struktur ČAS (Pražská pobočka, Přístrojová a optická sekce). *Miroslav Šulc* (hospodář Společnosti pro meziplanetární hmotu) vznesl několik dotazů ohledně vyúčtování a účelu dotace RVS a možnosti zakoupení majetku. *Alena Šolcová* (předsedkyně Historické sekce ČAS) představila plán činnosti Historické sekce na nejbližší měsíce. Šolcová přislíbila, že Historická sekce dodá na astro.cz přehled dějin ČAS. Historická sekce dosud nezaslala seznam členů, kteří zaplatili pro rok 2010 členské příspěvky. Šolcová souhlasila s návrhem VV, že Historická sekce předloží seznam plateb a členů nejpozději do 20. 10. VV vyslechl informace Šolcové ohledně organizačních těžkostí sekce a navrhuje účast zástupců VV ČAS (předseda ČAS Vondrák, místopředseda ČAS Suchan) na schůzi sekce.

• **Ceny ČAS.** Došlo k upřesnění výrobní ceny nových plaket Nušlovy ceny, za plakety na 5 let zaplatí ČAS cca 7000 Kč. VV schválil uvolnění této sumy. Výrobu zajistí Podařil, hotova by měla být počátkem října. VV na základě doporučení komise zvolil laureáta ceny Littera Astronomica (jméno bude zveřejněno v tiskové zprávě). Laureáta informoval Podařil. Cena bude předána na Podzimním knižním veletrhu v Havlíčkově Brodě 22. října v 17:00. Následovat bude laureátská přednáška. VV na základě doporučení komise vybral laureáta Kopalovy přednášky (jeho jméno bude zveřejněno v tiskové zprávě). Kopalova přednáška bude pronesena na Dni s Astropisem 27. listopadu. Bližší informace o předávání budou na www.astro.cz. Podařil navrhuje jiné uspořádání a prezentaci cen a laureátů cen na astro.cz. VV obdržel od Jiřího Grygara řadu námětů ohledně změn statutů a předávání cen. Náměty i prezentací cen na astro.cz se bude zabývat pracovní skupina (Podařil, Sobotka, Suchan).

• **Rozpočet ČAS 2011.** Rada vědeckých společností požaduje odevzdání žádosti o dotaci pro rok 2011 k 15. říjnu 2010. Žádost vypracuje Sobotka. Dřevěný nastínil příjmovou i výdajovou stránku rozpočtu ČAS pro rok 2011. Panuje řada nejasností na straně příjmů i výdajů, zejména proto, že ČAS žádá o několik dotací a není možné předjímat konečné přidělené sumy. Navíc u některých dotací je nově požadována finanční spoluúčast ČAS a mohlo by se stát, že na spoluúčast nebude mít ČAS dostatek peněz z vlastních zdrojů. Vzhledem k povolební situaci v ČR a úsporám nové vlády není jistá dotace pro Astronomickou olympiádu. U Noci vědců byl letos poprvé požadavek na spoluúčast 10 %, pokud by to příští rok bylo více, už by mohl být problém. Dotace pro Keplerovo muzeum je také nejistá. Na základě diskuze rozpočet dále připravuje Dřevěný, více ukáže meziroční převod.

• **Databáze členů ČAS a průkazky.** Grafickou podobu nových průkazek ČAS vytvoří Jiří Bárta z Pražské pobočky. Předpokládaná výrobní cena průkazky je asi 7 Kč. Dle vyjádření firmy ADLEX, která rozesílá Kosmické rozhledy, by vložení kartičky jako přílohy stálo asi 1 Kč, což je 10x méně než při rozesílání samostatnou dopisní obálkou. VV ČAS pověřil

Luboše Bráta naprogramováním elektronické databáze členů ČAS přístupné vedení složek ČAS na astro.cz. Oběma spolupracovníkům VV děkuje za jejich pomoc.

- **Noví členové ČAS.** VV přijal do ČAS tyto nové členy: Reinhold Friedrich Auer (Sekce proměnných hvězd a exoplanet), Klaus Bernard (Sekce proměnných hvězd a exoplanet), Gabriel Cserge (Pražská pobočka), Petr Hataš (Přístrojová a optická sekce), František Plášil (Pražská pobočka), Jiří Sedláček (Jihočeská pobočka), Vojtěch Sedláček (Pražská pobočka), Tomáš Smyčka (Sekce proměnných hvězd a exoplanet).

- **Noc vědců.** Slezák navrhuje zvážit, zda by pro ČAS nebylo výhodnější být plátcem DPH. Důvodem je, že při nákupu spotřebního zboží pro Noc vědců je nutno DPH odečítat z vyúčtování, protože na DPH se nevztahuje dotace Evropské komise. ČAS tak na tom finančně trátí. Navíc musí ČAS 10% nákladů hradit ze svého (viz bod 4). Sobotka informoval, že záloha pro Noc vědců ve výši 194 tisíc Kč přišla na účet ČAS 30. srpna. Z možných propagačních materiálů pro Noc vědců 2010 VV vybral malé kapesní svítilny, které měly velký úspěch už v roce 2008. Výrobu svítilen zajistil V. Slezák, svítilny byly dodány včas a rozeslány všem zúčastněným budou v pátek 17. září. VV děkuje všem složkám ČAS, které se do Evropské noci vědců 2010 aktivně zapojily.

- **Výstava 20 let RVS.** U příležitosti 20 let Rady vědeckých společností je připravována výstava v budově Akademie věd na Národní třídě 3 v Praze. VV potvrdil účast v 5 ze 6 bodů (viz zápis 23. 6.). Bohužel stánek, který měla ČAS, PP ČAS a Astronomický ústav AV ČR (AsÚ) provozovat na ulici před Národním muzeem, nebylo možno zakoupit pro nedostatek finančních prostředků AsÚ. VV doporučil od provozu astronomického stánku upustit mimo jiné také pro nedostatek dobrovolníků, kteří by se u něj střídali.

- **Logo ČAS.** Bělík vypracoval variantu loga ČAS, která obsahuje název společnosti. VV ho schválil k oficiálnímu používání. Logo bude dostupné ke stažení na www.astro.cz v několika formátech.

- **Dary pro ČAS.** Dřevěný vypracoval obecný postup jak věnovat i přijímat dary pro ČAS. Bude zveřejněn na astro.cz a je přílohou zápisu.

- **Astro.cz.** Grafická úprava a přehlednost webu je už téměř 10 let na podobné úrovni, je třeba provést změnu. Slezák zajistí odborné zhodnocení a analýzu webu profesionálem. VV projednal návrh Petra Horálka na odměňování nejlepších autorů příspěvků na astro.cz

zvláštní cenou. VV se domnívá, že cen už udílí ČAS dost, jako vhodnější se jeví rozšíření statutu ceny Littera Astronomica.

- **Členské příspěvky 2011.** Výkonný výbor rozhodl o výši centrálních členských příspěvků do ČAS pro rok 2011. *Zůstává stejná jako v předchozích letech, tedy základní: 400 Kč, zlevněná: 300 Kč, zahraniční (mimo ČR a SR): 600 Kč. Změna nastává v termínech výběru příspěvků* vzhledem k tomu, že členské průkazky mění platnost. Z administrativních důvodů je třeba, aby členové zaplatili na rok 2011 členské příspěvky nejpozději do listopadu 2010. Sekce a pobočky musí vybrané částky *do 15. listopadu* zaslat na účet ČAS (případně hotově do pokladny). Nové členské průkazky budou členům rozeslány během prosince. Složky a členy ČAS informuje Sobotka, VV prosí členy i vedení složek o pochopení a rychlou spolupráci, aby se změna platnosti průkazek doporučená sjezdem stihla.

• **Kosmologická sekce.** VV při kontrole členské evidence zjistil, že Kosmologická sekce nedodala seznam členů ani plateb členských příspěvků. Jde o závažný nedostatek. Sekci, která tyto informace nedodá, hrozí formální zrušení. Se sekcí dořeší Honzík a Sobotka.

Termín příští schůze VV ČAS je středa 13. října od 13:00 hod v Astronomickém ústavu AV ČR na Spořilově.

Zapsal: Sobotka

Zápis řádného jednání Výkonného výboru ČAS

Petr Sobotka

Jednání se konalo 13. října 2010 od 13:00 v Astronomickém ústavu AV ČR v Praze na Spořilově. Přítomni: Marcel Bělík, Radek Dřevěný, Lumír Honzík, Miloš Podařil, Vladislav Slezák, Petr Sobotka, Lenka Soumarová, Pavel Suchan, Jan Vondrák, revizor: Martin Černický, hosté: na část jednání Jakub Hraníček.

• **Kontrola zápisu z 15. 9. 2010.** Řada bodů minulého zápisu je i samostatnými body současného zasedání, proto budou zmíněny dále. Nová verze loga ČAS obsahující název společnosti je hotova, na astro.cz ke stažení logo umístí v několika formátech Sobotka. Protože existuje několik verzí loga, je potřeba vypracovat manuál k použití (Sobotka). Akce členů Historické sekce 19. října se zúčastní za VV ČAS Vondrák, Suchan a Soumarová a osobně dořeší některé organizační nejasnosti v Historické sekci a budou připraveni převzít seznam členů a členské příspěvky za rok 2010, které slíbila do 20. října vybrat předsedkyně sekce Alena Šolcová na minulém zasedání VV ČAS.

• **Propagační materiály ČAS.** VV vyzývá složky, aby informovaly o svých plánovaných akcích a zadávaly je do kalendáře akcí na astro.cz. VV má propagační materiály, které může na tyto akce složkám zdarma poskytnout.

• **Ceny ČAS.** Bylo vyrobeno 5 ks plaket Nušlovy ceny. Konečná suma je bohužel vyšší, místo odhadnutých 7000 Kč jde o sumu 8700 Kč. Plaketa je předávána v pouzdře, VV už má poslední, nová pouzdra pro příští roky zajistí Sobotka. Podrobnější informace o předávání cen ČAS doplní do kalendáře astro.cz Sobotka.

• **Noc vědců.** Slezák informoval VV o určitých nedostatcích v organizaci akce národním koordinátorem Evropské noci vědců – plzeňské Techmánie. Programové letáčky, které informují o místech, kde se akce koná, přišly zúčastněným organizacím jen dva dny před akcí, takže nemohly splnit svůj účel. V programovém letáčku navíc byly chyby a ČAS neměla možnost vidět konečnou verzi letáčku před zadáním do tisku. Oproti minulým letům nedostali zástupci astronomické části Noci vědců prostor promluvit k novinářům na tiskové konferenci v Praze. VV žádá zúčastněné instituce a složky ČAS k urychlenému zaslání vyúčtování dotace za Noc vědců. Samostatné právní subjekty vystaví fakturu na částku odsouhlasenou VV ČAS a doloží vlastní výdaje do výše minimálně 10 % dotace formou kopií účetních dokladů. Složky ČAS bez právní subjektivity zašlou originály účetních dokladů. Vyúčtování zasílejte do sekretariátu ČAS do Ondřejova na jméno Petr Sobotka. Vyplněné dotazníky a fotodokumentaci akce pak zasílejte Vladislavu Slezákovi (dotazníky stačí elektronicky naskenované).

• **Žádost o dotaci RVS.** Vondrák, jako statutární zástupce a Sobotka, jako řešitel, podepsali žádost o dotaci Rady vědeckých společností pro rok 2011. ČAS žádá o celkovou

částku 410 tisíc Kč na tři projekty – 1. Odborná a pozorovací činnost v oboru astronomie a souvisejících oborech, 2. Odborné periodikum Kosmické rozhledy, 3. Popularizace astronomie a souvisejících oborů, prezentace výsledků vědeckého výzkumu. Jde o stejné projekty jako v minulém roce, i finanční výše žádosti je stejná. Formuláře předá na RVS osobně Sobotka 14. října.

• **Vyúčtování dotace RVS a účetnictví ČAS.** VV schválil jednotný formulář pro vyúčtování dotace RVS poskytnuté složkám. Formulář rozešle složkám s vysvětlivkami Sobotka. Po úpravě doporučuje VV použít formulář také pro vyúčtování Noci vědců 2011. VV vyzývá složky ČAS, aby uzavřely vyúčtování dotace, příp. celé účetnictví k 5. prosinci, jak jim ukládá smlouva o dotaci a zaslaly účetní doklady a vyúčtování dotace tajemníkovi Sobotkovi. Pouze složky, které ještě v prosinci budou mít pohyby v pokladně, popř. na účtu, mohou po předchozí dohodě odevzdat vyúčtování po skončení roku 2010, nejpozději však do 5. ledna. Sobotka žádá složky, členy ČAS a vedoucí jednotlivých projektů, aby své finanční aktivity vyžadující výplatu či příjem hotovosti z pokladny ČAS, popř. platební operace přes centrální účet ČAS ukončili k 15. prosinci, v případě nezbytnosti pozdější platby je nezbytné předem se domluvit.

• **Situace na hvězdárně Třebíč.** VV obdržel písemný návrh paní Štěpničkové, vedoucí Městského kulturního střediska Třebíč, aby ČAS provozovala hvězdárnu v Třebíči, popř. zajišťovala odborný program. VV konstatoval, že na toto nemá finanční prostředky ani lidské zdroje. VV doporučuje zlepšit spolupráci MKS s pobočkou ČAS v Třebíči. Odpověď na žádost zajistí Honzík. VV pověřuje člena VV a také člena Pobočky Třebíč Podařila osobním jednáním s MKS.

• **Členské příspěvky 2011.** M. Šulc (SMPH) upozornil prostřednictvím emailové konference složek (list-vedcas@astro.cz), že požadavek VV na zaplacení členských příspěvků pro rok 2011 během listopadu 2010 je v rozporu s Organizačním řádem ČAS. VV konstatuje, že tento řád ČAS a také Jednací řád jsou zastaralé v mnoha svých bodech. Jejich aktualizací byli pověřeni Zahajský a Černický (viz zápis z 23. června 2010). Z důvodu jejich časového vytížení k aktualizaci řádů dosud nedošlo. Aby nedocházelo k nedorozuměním, VV rozhodl s okamžitou platností o zrušení Organizačního řádu ČAS a Jednacího řádu ČAS. ČAS se nadále řídí především stanovami ČAS, rozhodnutím VV, zákonem č. 83/1990 Sb., Občanským zákoníkem a Obchodním zákoníkem a dalšími zákony ČR. Členové VV připraví připomínky a návrhy nového společného Jednacího a organizačního řádu ČAS.

Na základě těchto připomínek připraví nový řád do příštího zasedání Podařil a Černický. VV žádá složky o maximální spolupráci s vybíráním členských příspěvků na rok 2011. Pro členy je to velká změna, a proto je třeba, aby na ni složky opakovaně upozorňovaly. Složky musí vybrané příspěvky převést na účet ČAS do 15. listopadu (viz zápis z 15. 9. 2010).

• **Setkání složek ČAS.** Hvězdárna Pardubice nabídla před několika měsíci možnost uspořádat velké setkání složek ČAS v Pardubicích. V současné době je nejasná budoucnost hvězdárny, VV proto přijal jako druhou možnost nabídku hvězdárny v Žebráku, kterou přednesl Slezák. Termínem setkání bude pravděpodobně přelom března a dubna 2011. Tzv. malé pracovní setkání zástupců složek ČAS proběhne tradičně v lednovém termínu – v sobotu 15. ledna 2011 v prostoru Astronomického ústavu AV ČR v Praze na Spořilově.

- **Dary pro ČAS.** Dřevěný vypracoval návrh vzoru darovací smlouvy. VV návrh přijal. Na astro.cz umístí Sobotka.
- **Nabídka výpočetní kapacity až 110 TFlops.** Pro výpočetní projekt s oblasti astronomie nabízí Czech National Team (kolektivní člen ČAS) zdarma své výpočetní kapacity. Výpočet by proběhl v rámci tzv. distribuovaných výpočtů, kdy si jednotliví uživatelé PC stahují přes internet balíčky dat a hotové výpočty pak vrací zpět. Rozdělením výpočtu mezi velké množství lidí se dosahuje velké výpočetní kapacity. Tento princip je mezi odbornou veřejností znám např. z projektu SETI@home, výpočty se tedy provádí v době, kdy by na PC běžel šetřič obrazovky. Zájemci z řad astronomů mohou kontaktovat předsedu sdružení Dušana Vykouřila forest@czechnationalteam.cz. Vondrák zaslal tuto nabídku Astronomickému ústavu AV ČR, Karlově univerzitě v Praze, Masarykově univerzitě v Brně a Slezské univerzitě v Opavě. VV odsouhlasil finanční podporu ve výši 2000 Kč na propagační letáček CNT pro účely výstavy RVS.
- **Astro.cz.** Slezák nechal vypracovat odborné zhodnocení a analýzu webu astro.cz a její závěry přednesl na VV. Zpráva uvádí konkrétní nedostatky, web potřebuje celkovou modernizaci vzhledu, nastavení i přehlednosti. VV rozhodl, že situaci je třeba bez odkladu řešit. Na plně komerční řešení však nejsou finance. Dřevěný navrhuje zveřejnit výzvu, definovat požadavky a nabídnout alespoň částečnou finanční kompenzaci, kterou dovolí rozpočet ČAS. Pro firmy by to mohla být spíše otázka prestiže podílet se na navštěvovaném portálu, popř. se ozve programátor z řad astronomů. VV souhlasí, výzvu připraví Sobotka po konzultaci s programátorem. Přesunem astro.cz v co nejkratším termínu, nejpozději do konce roku 2010 do Brna byl pověřen Sobotka.
- **Evropská astronomická společnost.** ČAS zastupoval na setkání EAS prof. Jan Palouš. Předsedou EAS byl zvolen prof. Thierry Courvoisier ze Švýcarska, místopředsedou prof. J. Palouš. Počet individuálních členů EAS z ČR stále klesá z původních třiceti na pět.

Termín příští schůze VV ČAS je středa 8. prosince od 13:00 hod v Astronomickém ústavu AV ČR na Spořilově.

Zapsal: Sobotka

Setkání složek ČAS

VV ČAS zve zástupce složek ČAS na tzv. „Malé setkání složek“, které se uskuteční v sobotu 15. ledna 2011 od 10 hodin v Astronomickém ústavu AV ČR v Praze na Spořilově (na stejném místě jako loni). Malé setkání je příležitostí dořešit vyúčtování dotace RVS za rok 2010 a diskutovat organizační věci uvnitř ČAS.

Velké setkání složek ČAS a kolektivních členů se uskuteční v sobotu 16. dubna. O místě konání bude rozhodnuto později, složky budou informovány prostřednictvím emailové konference.